

bialització de la vocal en occità arcaic *açupar* en el Boeci occità (S. XI, *Rom.* XIV, 126-8), que està menys isolat del que Meyer creia perquè així es diu encara a Saint Étienne, *asupà(r)* en part del Piemont (punts 147, 152, prov. Torí i Novara, del mapa *incippare de l'ALS*). I hi hagué un *açupador* referit al «caballo que fàcilment tropieza o echa traspies» en l'aragonès de mj. S. XIII (*Vidal Mayor*, 5.23.8, 22).

Encara que es tracti d'un altre significat no manca de valor com a prova de la versemblança d'una formació verbal així, partint de CIPPUS, el mot llatí d'antigues glosses «incippat: inludit» (*CGL* IV, 351.47; v, 601.40, 602.24, cf. VI, 557)¹¹

S'havia dit repetidament (en forma més o menys vaga, incompleta o condicionada, quasi sempre molt breument) que *ensopegar* era una variant del grup dels it. *zoppo* i *zoppicare* (Diez; Schuchardt, *ZRPb.* XV, 110; *REW.*, 9598; Spitzer, *LexikK*, 50); i no obstant, la meua etimologia convencé homes tan erudits en català i els seus afins com Krüger (*VKR* VIII, 359) i Moll (*AlcM*, s. v. *encepegar*): i és que realment la història i la geografia del mot, si no sortim del català o no ens en apartem gaire, s'expressen en forma molt convincent a favor d'ella. Tanmateix diversos detalls del que ja he dit, i la manca de formacions verament equiparades a la resta de la Romània, fa que no puguem desoir la veu de Jud, que m'escriví llavors (10-x-1933) en termes més aviat desfavorables: «ne pensez-vous pas que *ensopegar* soit inséparable de *achopper*, v. fr. *açoper*, *assupà* 'heurter' (Vey, Saint Étienne, 325), Puitspelu, Forez *assapà*, piém. *ansupesse*, Broye-les-Pesmes *sopai* 'heurter du pied', Montbéliard *sopper* 'cahoter', etc., cf. *ZRPb.* LI, 229, *Rom.* XLV [?], 354».

Preciso més algun d'aquests punts. En lloc d'*achopper*, en altres formes de francès s'ha dit *chopper*, que fins és la forma més corrent cap al S. XVI: «je bronche plus volontiers en pays plat, comme certains chevaux que je connais, qui *chopent* plus souvent en chemin uni», Montaigne (*Essais* III, cap. 13, p. 311), «mes conceptions et mon jugement ne marchent qu'à tâtons, chancelant, bronchant et *choppant*» id (glossat «buttant contre un obstacle» I, cap. 26, p. 184). Com ja reconegueren Foerster (en la seva ed. del *Cligès de Chrétien*, Gaston Paris (*Rom.* XIII, 446, no sense fer reserves quant a l'etimologia última del mot) i P Meyer (*Rom.* XIV, 126-8), *achopper* és la forma normando-picarda que, des del S. XII, s'anà introduint cada cop més en lloc de la franciana *açoper*, que resta encara en molts llocs, i particularment suís-fr. *asoupa* «butter contre un obstacle en marchant» (veg. la nota històrica de l'article *achopper* en el *Gloss. des Pat. Su. R.*; cf. God. i Tobler-L.; Sainéan, *Sources Ind.* II, 110; I, 130).

Això semblaria tornar-nos cap a l'etimologia Diez-Spitzer, almenys en la mesura en què relligaven el tipus *açoper* i anàlegs, d'una banda amb l'it. *zoppo* i la seva família romànica, d'altra banda amb l'it. *zoppicare* 'coixejar'. La semblança fonètica d'aquest amb *ensopegar* és seductora, però l'analogia semàntica ho

és molt menys: 'coixejar' i 'topar amb un obstacle' són idees que tenen poc en comú. Del costat de l'adjectiu romànic simbolitzat per l'it. *zoppo*, els fets són molt més complexos, i donarien més agafador per relligar-hi la noció de *achopper* i *ensopegar*, però aquí, d'una banda ens acostem molt menys, per la forma, al nostre verb, i d'altra banda el quadro d'aquest adjectiu dins el conjunt romànic es presenta complicat i força tèrbol.

Heus-el aquí. Cast. *zopo*, que ha designat diverses imperfeccions en l'ús de peus i mans, tort. *sompo* 'deficient en l'ús d'aquests membres', it. *zoppo* 'coix', ll. tardà *suppus* 'que va de quatre grapes', 'supí', veg. els detalls en el *DCEC* (s. v. *zopo*). En portuguès *çopo* es decanta més cap al sentit italià, i es mostra mot antic: «hũa molher era *çopa* e cega» 'coixa', ja en els *Padres de Mérida*, c. 1400 (*RLus.* XLVII, 24), i Leite (*RLus.* XXVI, 140) en cita algun altre exemple antic; i aquí reapareix la formació en -ICARE: *çopegar* «claudicar, coxejar» en els Inèdits d'Alcobaça (id., i Cortesão, *Subs.*) i en el gallec antic dels *Mirages de Santiago* (ed. Pensado, 59.28, 52.29). Si significa això sempre, no redobla gaire la força persuasiva de l'italià, i encara que d'alguna dada de les que donen Viterbo₂ (s. v. *çopegar*) i Leite (*I. c.*) es podria deduir més semblança semàntica amb el mot català («cahir, tropeçar»), no és clar que aqeixes interpretacions semàntiques tinguin fonament.

En resum la força de tot això no té res d'inequívoc. El mateix Jud diu que *ensopegar* (*ence-*) és «inseparable» del grup d'*achopper*, que ja no és el mateix que afirmar que el problema etimològic nostre hagi de seguir les línies en què s'ha de plantejar el més complex problema francès, i sobretot es nota que Jud s'absté d'incloure-hi el tipus *zoppicare* i en general tots els mots que signifiquen 'coix'. I arribant aquí, potser és el moment de reconèixer que si *ensopegar* surt d'*encepegar*, una tal labialització igualment hauria pogut arribar a *chopper*, *çoper*, *açouper* partint de **ceper* CIPPUS.

El que sembla difícil de posar en dubte és que aquest tipus fr. no és diferent del tipus *acipà/assapà/aceper/assupà* de la zona Provença-Forès-Piemont-Borgonya; per tant fóra bastant arbitrari donar per assentat que sigui el vocalisme del Nord l'originari, i no pugui ser aquest el que ha sofert labialització. Justament aquesta quàdruple variant vocàlica *i/a/u/e* ens fa pensar que tot ve de *e*, i que per tant també en pot sortir la forma franciana i normando-picarda, d'una banda amb labialització fonètica per la *p*, d'altra banda per contaminació o encreuament amb el tipus *suppus*, que no s'hi identifica en el significat, però que hi té prou contacte ideològic perquè pugui actuar d'inductor del canvi fonètic en l'altre mot.

Hi ha, d'altra banda, una segona alternativa a l'etimologia CIPPUS, que em sembla potser més torbadora, i és que *encepegar* fos en última instància una metamorfosi del ll. CAESPITARE; advertim de seguida que no sols no és un mot del llatí pròpiament dit, car és enterament estrany als clàssics i fins a tots els escrip-